

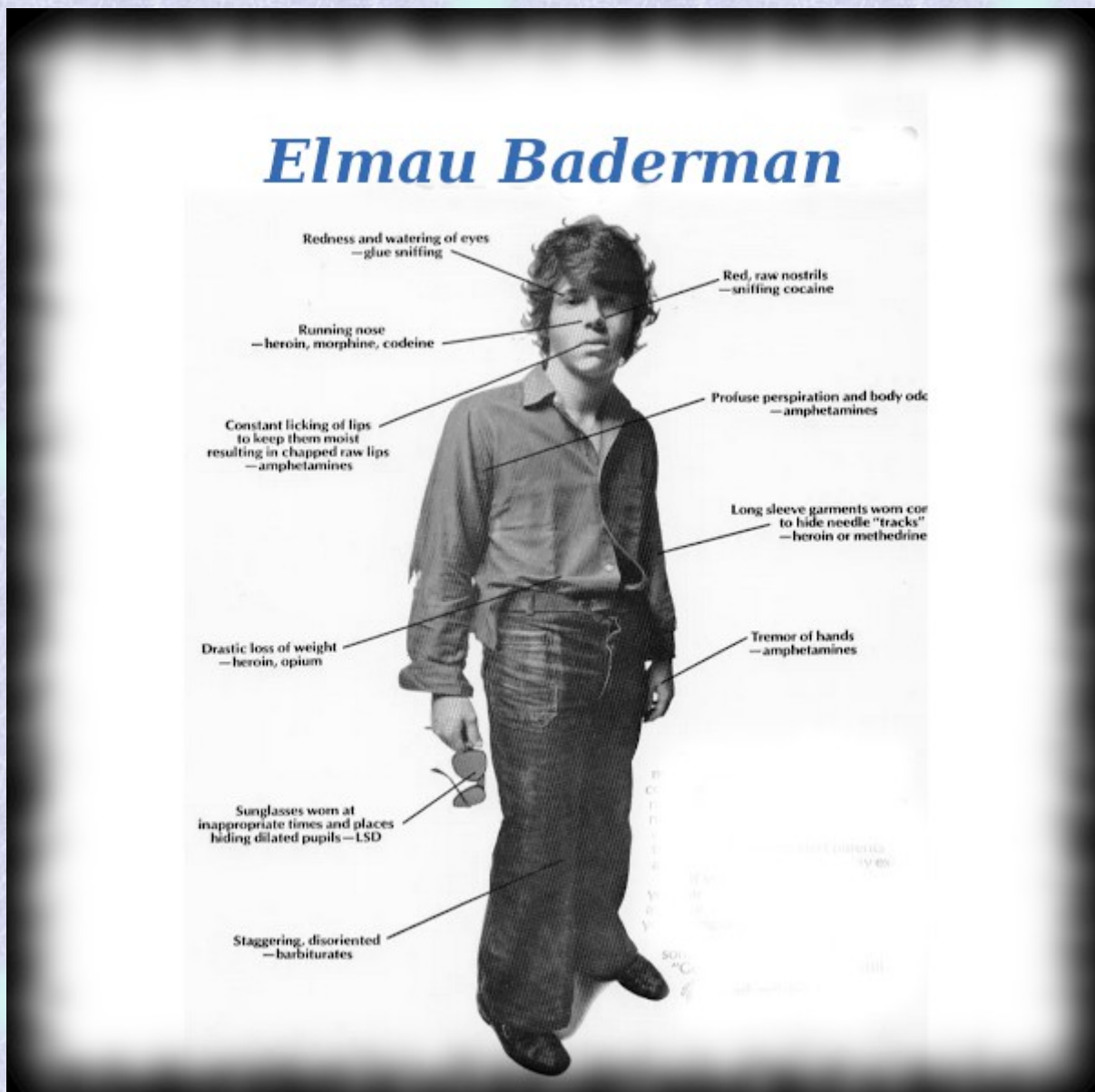
Timo Kinnunen
Särkiniementie 16 A 41
70700 Kuopio
Finland

Baderman, Lönnrot, ja kumppanit

Saattaa olla että **Elmau Baderman** olikin **Badermann**, mutta olipa hän nyt kuka tahansa, niin tälläkään sukunimellä miestä ei netistä löydy. Joku *Badermann* -arkkitehtitoimisto Suomesta toki löytyy, mutta tuskinpa sen työntekijät ovat **Elmaulle** mitään sukua. Vaikka mistäpä sen niin jullilleen tietää?

Elmau Badermanin pantseistiset näkemykset

"Elmau Baderman kääri matrassinsa kokoon, sulloi repuunsa manttelin, jalkarätit, ja lähti siltä seisomalta Suomeen tutustumaan Alvar Aallon teoksiin, joista oli kuullut professorinsa puhuvan".

Kun **Elmau Baderman** saapui ensimmäistä kertaa Suomeen, ei hän osannut kuin kaksi sanaa, nimittäin sanat "*nukkua*" ja "*lato*". Noihin aikoihin latoihin orientoituminen Suomessa oli yksinkertaista: niiden seinillä ei ollut graffiteja, eli seinillä ei lukenut mitään, ja ladot olivat kaikki samanlaisia, ja täynnä

heinää, jossa oli hyvä väsyneen kelliä. **Elmau** oli ”junkki”, eli tunsi ”aineet”. Kun vanhempani poimivat **Elmaun** tienposkesta ja toivat meille Rauhaan, vanhempani sanoivat ettei heppu osaa lainkaan suomea, ja sehän meni hönelöihin sisäriini täydestä, ja he änkyttivät sanakirjasta saksansanoja, mutta pälyilivät samalla halukkaasti kulmien alta, ja silmät kiiluen **Elmauta**, niinkuin suomalaisnaiset ovat aina tehneet, kun ovat tavanneet ulkomaanpellejä.

Elmaulla oli myös veli, **Igor**, joka oli likinäköinen, ja hieman jälleenjääneen oloinen, ja sellainenhan hän olikin. Pyöri siinä kotipihalla ympyrää, kun tuo liikuntakykykin oli huononlainen. Osasi hänkin ne kaksi suomenkielen sanaa – sanat ”nukkua” ja ”lato”, jotka olivat tarpeen lato-orientoitumisessa.

Elmau nukkui siis enimmäkseen ladoissa. Jokut ladot oli selvästi merkitty jonkun tietyn henkilön ladoiksi, kuten ylläolevassa kuvassa komeileva ”Pelle Miljoonan lato”. Todennäköisesti **Elmau** ei juuri tuossa kyseisessä ladossa nukkunut, koska sitä ei ollut vielä olemassakaan silloin kun **Elmau** saapui suomeen, ja jos olikin, niin sen seinässä ei lukenut vielä graffitia ”Pelle Miljoona Oy”. Vanhempieni olisi pitänyt jättää koko **Elmau** sinne tienvarteen – latojaan etsimään. Mitä näistä hyysäämään - sakemanneista. Kusevat kaivoihin ja kopaisevat talojen tyttäret, ja polttavat Lapin!

Elmau Baderman makasi alasti iänikuisella matrassillaan kiihkeästi savukettaan imien, ja katseli silmät ymmyrkäisinä killittäen katon himmeää läiskää. Sitä ei ollut siellä eilen, mutta nyt se näytti suorastaan killuvan siellä. Siinä oli riittävä vatuloimista tuleviksikin viikoiksi ulkomaiselle arkkitehtioppiilas **Elmaulle**, ja siitä oli muodostuva kerrassansa hänen turhan elämänsä koko sisältö.

Elias Lönnrot

Lennu penkillä

Lennu poissa

Elias Lönnrot sulautui lähes täydellisesti siihen kansaan, jonka runoutta hän tallensi - aivan kuten hän sulautui seinään, kuten ylläolevassa kuvassa. Mutta oliko tämä **Lönnrot** se sama **Lönnrot**, josta jo joskus koulussa on puhuttu, niin siihen voi vain vastata, että vaikka yhtäpitävyyttä nimessä onkin, niin se voi olla näenäistä, koska kukaan ei voi ristiriidattomasti esittää, millainen todellinen **Lönnrot** oli, ja mitä hän milloinkin asioista ajatteli.

Vaikka **Lönnrot** esitetään useinkin hänestä kerrotuissa tarinoissa ihka vaatimattomana ja köyhänä miehenä, oli hänellä elämänsä aikana useitakin kunnan *pytinkejä*, joissa kelpasi toki asua. Ylläolevassa kuvassa on kuitenkin hänen synnyinkotinsa – *Paikkarin torppa* – jossa kelpasi **Eliaksenkin** kasvaa ja asua.

Tuossa ylhäällä näet **Lönnrotin** Kajaanista ostaman talon. Vielä nykyäänkin tätä pidettäisiin aikamoisena *pytinkinä*, vaikka sen itse sanonkin – ja sanonkin. Tuollaisen talon ylläpito edellyttää palvelusväkeä, ja kaikenlaisia piikoja, joten se siitä köyhyydestä. Talossa oli komea sisäpiha, jonne **Lönnrot veti** pihakoivut *Hauholasta*, lähellä sijaitsevasta maapaikasta, jonka hän niinmuodoin myös omisti. Se oli kai

eräänlainen *datša*, kuten meillä Venäjällä päin sanotaan. Kajaanilaiset polttivat tämänkin talon.

Eihän **Lönnrot** köyhä ollut, ja vaatimattomampi mies olisi asuskellut hyvinkin paljon pienemmässäkin talossa, mutta niin vaatimaton ei ole *erkkikään*, eikä *Lennu*. Ylläolevassa kuvassa on *Nikun talo* Sammatista, jonka **Lönnrot** osti, ja myi 1876 **Cygnaeukselle**. Se oli se sama **Uuno**, joka oli se kansakoulun isä.

Nikun talo Sammatissa; Lönnrot omisti sen 1860—76.

Lammin uudistalo Sammatissa. Lönnrot osti sen 1868 ja asui siinä kuolemaansa asti.

Ylläolevassa kuvassa näkyvät sekä *Nikun talo* – että *Lammin uudistalo*, jonka **Lönnrot** osti, ja jossa hän asui elämänsä loppuun saakka. Ei jaksanut enää kiertää Karjalan korpimaita, ja lieneen jo menettänyt uskonsa kansamme suuruuteenkin. Eiväthän ihmiset, todennäköisesti, kummassakaan tapauksessa, aivan sydänjuuriaan myöten uskoneet näiden ”lönnrootien” keräämiin tarinoihin, tai kaikenmaailman kulkumiehiin, mutta kun se oikea elämä oli tylsää, ja olihan se kulkumiehen intomielinen saarna jotakin erilaista kuin arjen pakerrus, ja päivittäiset rutinit. Tavallaan *Väinämöinenkin* oli tällainen kulkumies, ja *Väinämöisellä* oli vielä sekin etu puolellaan, että jos oikein huonosti oli käymässä, niin vastapelurin saattoi laulaa suohon, ja saarnamies puolestaan saattoi pelotella helvetin lieskoilla. Herkkäuskoisuutta kaikki tyynni. Kertojat ja intomiehet ovat aina iskeneet tähän saumaan, ja aina yhtä hyvällä menestyksellä. Teos "*Seitsemän veljestä*" ei olisi oikeastaan mitään ilman siihen liitettyjä oheistarinoita, tai legendoja, ja ei voi kun ihmetellä veljesten intoa kuulla niitä aina tilaisuuden tullen. Toisaalta veljekset olivat samanaikaisesti innolla osallistumassa erilaisiin väkivaltaisiin kohtaamisiin toukolalaisten, tai virkavallan kanssa, ja tarinoiden opetukset eivät näyttäneet jättävän heidän sieluunsa minkäänlaista siloittavaa jälkeä. Tässä voisikin kysyä, oliko muinainen eräelämä jotensakin tasapainoisempaa, ja vailla ristiriitoja esivallan kanssa. Mene ja tiedä. Veljekset pelasivat väkivaltaista *kurraa* otsat mustelmilla, ja eivät koskaan kieltäytyneet tappelusta. Menneisyys on aina unelma jostakin jonka näkee ensimmäisenä, ja on se ensimmäinen, ja se saattaa hyvinkin olla osa kylätappelun kumua, tai sitten erämaan mykkä hiljaisuus. Mene yksin jollekin sellaiselle paikalle, josta on hyvä näkyväisyys joka suuntaan kymmenien kilometrien säteelle, mutta ei ihmisiä. Siinä seistessään voi ainakin laimeasti kuvitella itsensä ensimmäiseksi, joka näkee edessään koskemattoman, ja rannattoman erämaan, jossa ihmisjalka ei ole ennen astunut. Tällainen on se suuri, ja kadotettu hetki, jolloin ensimmäinen vaeltaja voi nähdä erämaan kaikessa voimassaan - ennekuin ihmiset sen sittemmin turmelivat, ja laskivat sen kiville ja kannoille tietyn rahallisen vaihtoarvon, ja jättivät lopulta jäljelle vain tundran maiseman. Nykyään

kertojille ei enää ole sosiaalista tilausta, vaikka parhaimmillaan kyse on eräänlaisesta kertakäyttötäiteestä, ja tilanteiden hahmotuksesta. Tämän päivän tarinat ovatkin vailla sisältöä, ja lyhyitä, kuten:

*"Elias Lönnrot oli innokas metsämies - aina kiilloittamassa asettaan niin sisällä kuin ulkonakin -ja sisältä ja ulkoa. Kerrankin hän meni metsälle eikä saanut mitään. Meni toistekin - mutta samoin laihoihin tuloksin. Kun tämä ikävä asia oli toistunut muutamia kertoja, laimeni **Eliaksen** metsästysinnostus kerta kerralta - ja loppui sitten vähitellen kokonaan".*

Lönnrotin roilailuja ja toisten toilailuja

Eliaksen sauna-aversion synty

Elias Lönnrot oli, toden, totta aivan antaumuksellinen saunan ystävä - aina näet keikkumassa saunan lauteilla jo pienestä naassikasta asti. Kerran, jo vanhempana, hän löysi Helsingistäkin oivallisen saunan, jossa oli oikein lattiakaivo - ja sen päällä jyrkää valurautainen sihti. Meni sitten kerrankin tähän kyseiseen saunaan, tavalliseen tapansa, ja kylveskeli aikansa, ja huikkasi sitten silkkaa ystävällisyyttään saunapiialle oven läpi:

"Miina panee vaan puita pesään, ja menee pois, konga itekin täältä kotuo selviän"

Kylvettelee siinä sitten ähkien itseksensä, ja lämpö alkaa selvästikin kohota. Heittelee ripsauttelee siinä vielä vettäkin kiukaalle, ja lämmintä tuntuu hyvästi riittävän, ja siitäkin vielä lisivän. Sitten yrittää hän jäähyllä pukukamariin, mutta saunan ovi on juuttunut tiukasti kiinni, ja ei tunnu mitenkään aukeavan - vaikka häntä kuinka rynkyttäisi oikein hartiavoimin. **Miinakin** lie jo mennyt. Ja lämpötila senkun kohoaa, koska **Miina** häntä hyvästi lisäsi koko sylyksellisen ennen lähtöään. Alkaa jo tuntua **Eliakseltakin** tukalalta – saunan ystävästä - ja viimein vetäytyy mahalleen saunan vankkatekoisen valurautasihdin päälle, josta hieman huokuaa viileämpää. Niin odottaa hän aamuun - ja sen koommin ei hän enää saunaan menekään.

Elias ja tiiviimmän tulkinnan kaipuu

1112. 2.

LAULLAJA JA SÄESTÄJÄ.

J. E. Korte.

Tiedetään, että **Elias Lönnrot** keräsi kaiken liikenevän vapaa-aikansa runoja, joita hän sai vanhat ukot itselleen mieluusti kertomaan. Kuunteli niitä enemmän ajan toinen käsi poskella, ja toisella kirjoittaen, ja ukot jorisivat tarinoitaan. **Elias** olisi niin toivonut, että heitä olisi aina ollut kaksi, ja sitten nämä olisivat istuneet penkillä vastakkain, ja tarttuneet toisiaan käsi kädestä oikein käsipäivää, ja veivanneet voimallisesti edestakaisin niin, että penkijalat olisivat vauhdissa nitisseet, ja ukkojen äänet kohonneet falsettiin - mutta kun ei niin ei. Nämä vain istuivat jossakin saunan - tai tuvannurkassa, ja ynisivät siinä hiljalleen, silmät puoliummessa omia juttujaan. -Että **Väinämöinen** teki sitä, ja **Lemminkäinen** taas tätä. **Elias** alkoi vähitellen leipääntyä, ja leipääntyi yhä enemmän - kun mistään ei tuntunut löytyvän kahta reipasta ukkoa, jotka olisivat veivanneet innolla, ja voimallisesti edestakaisin. Olisi siinä ollut sitä performanssia. Ja niin runonkeruu jäi ikään kuin itsestään vähemmälle, ja lopulta hupeni täysin olemattomiin

Elias lenkkeilijä

Henrik linnustaja sai nimensä siitä, että sai tiedon kuninkaaksi tulostaan ollessaan par'aikaa linnustamassa. Niinpä voitaneen samaisella logiikalla käyttää myös ilmaisua **Elias lenkkeilijä**, koska tämä vastaanotti tiedon kansan muinaisista runoista ollessaan juuri lenkkeilemässä. Tämän pani merkille myös **A.V. Linsén**, joka teki aiheesta osuvan piirroksenkin, jonka näet yllä. Lieneekö ollut ihka ensimmäinen *sauvakävelijäkin*, vaikkakin vain yhdellä sauvalla (ja, kenties, kahdella pallolla). **Elias Lönnrot** oli todellakin innokas lenkkeilijä - vaikkakin hän peitteli alkuvuosina intohimonsa mainittuihin runonkeruumatkoihinsa. Kun vuodet kuluivat, alkoivat muutkin nähdä että kylläpä se **Elias** alvariinsa veivaa noita maanteitä ja kujanteita. Aivan tavatonta noihin aikoihin olikin - että joku aivan asiakseen juoksenteli pitkin mäkiä joutavan perässä, ja heilui puiden vankemmissa oksissa kuin orava ikään.

Vanhemmiten **Elias** arkaantui niin, että alkoi piileskellä ihmisiä - ja pakeni kerrankin vallan metsään, kun lähetystö tuli häntä onnittelemaan. Lopulta ei hän metsissä, ja tiedettiin hänen edelleen elelevän paikkakunnalla koska nauriita ja papuja hävisi ajoittain ihmisten halmeista. Syksyn tullessa jahtivouti päätti, että **Elias** on saatava ihmisten ilmoille - ja järjesti suuren jahdin, jossa oli mukana kymmenittäin paikkakuntalaisia. Ovelahan **Elias** oli, ja monet juonet osasi kiertää, mutta lopulta hänet saarrettiin eräälle paloaukealle, ja saatiin kiinni. Mutta kauaa ei hän pysynyt aituuksessaan, vaan siitä aina karkasi, niin vähitellen jättivät ihmiset hänen omiin oloihinsa, ja jahtivimma hupeni lopulta olemattomiin.

Eliaan lapsuuden riemuja

Kerranpa venäläiset sotamiehet tapasivat pienen **Elias Lönnrotin**, kun tämä kulki kerjuumatkallaan Tammelan tai Turun suunnassa. Sitoivat pojan naruun, ja kastoivat sitten kaivossa. Kerrassan mainio pila ... mahtoi naurattaa viikkokausia myöhemminkin moinen temppu. Mutta eipä tämä vielä mitään. Sanoipa tätä aikaisemmin **Eliaksen** isäkin kuultuaan, minkä nimen pappi oli pojalleen antanut, että olisi siitä pitänyt tehdä **Hulikka**, ja äitinsä ehdotti äkeissään jopa **Tuisku-Jaakkoa**. Oli näet niin, että kastuematkalle oli lähetetty naapuritorpan muori, joka oli matkalla ehdotetun nimen unohtanut. Ja niinpä pastori **Procopæus** sai etsiä almanakasta kastettavalle nimen. Että kyllä sitä entisaikoina sitä hauskaa piisasi, ja elämä näytti köyhällekin ne aurinkoiset kasvonsa.